

پیامهای اخلاقی
چهل حکمت نهج البلاغه

سکینه بیک: برمیزی (نیک)

تهیه و تنظیم:

واحد پژوهش مدرسه علمیه حضرت خدیجه

پاییز ۱۳۹۷

سرشناسه: بیک خورمیزی، سکینه، ۱۳۳۶ - عنوان قراردادی: نهج البلاغه. فارسی - عربی. برگزیده. شرح
Nahjol-Balaghah. Persian- Arabic. Selection. Commantries
عنوان و نام پدیدآور: پیام‌های اخلاقی چهل حکمت نهج البلاغه / سکینه بیک خورمیزی (نیک)؛ تهیه و
تنظیم واحد تحقیقات مدرسه علمیه حضرت خدیجه (س).

مشخصات نشر: مشهد: نسیم رضوان، ۱۳۹۷. مشخصات ظاهری: ۱۰۸ ص؛ ۵۱۴/۲۱ × س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۴۱-۲-۱ وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتاب حاضر مجموعه‌ای از سخنرانی‌های مولف می‌باشد. یادداشت: کتابنامه.

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق - احادیث

موضوع: *Hadith -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه - نقد و تفسیر

موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Criticism and Interpretation

موضوع: اخلاق اسلامی موضوع: Islamic ethics موضوع: ارعینیات موضوع: Arab'inat

شناسه افزوده: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه. برگزیده. شرح

شناسه افزوده: Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ Bp ۲۸۰۰۴۲۱ رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵

شمار کتابشناسی ملی: ۵۴۲۸۲۲۰

نام کتاب: پیام‌های اخلاقی چهل حکمت نهج البلاغه

نویسنده: سکینه بیک خورمیزی (نیک)

تهیه و تنظیم: واحد پژوهش مدرسه علمیه حضرت خدیجه (س)

طراح جلد: عباس اسماعیلی

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۷

قطع و تعداد صفحات: رقعی، ۱۰۸ صفحه

قیمت: ۱۳۰/۰۰۰ ریال

ناشر: نسیم رضوان

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۴۱-۲-۱

نشانی ناشر:

مشهد، انتشارات نسیم رضوان، کدپستی ۹۱۳۵۶/۴۵۳۹۹، تلفن: ۰۹۱۵۵۱۰۰۹۲۶

سایت انتشارات: www.Nasime-Rezvan.ir

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۰	حکمت شماره ۱: «روش برخورد با فتنه‌ها»
۱۳	حکمت شماره ۲: «سرمایه‌های ضلالت و خواری»
۱۷	حکمت شماره ۳: «تنگ نظر مباش و از تنگدستی بگریز»
۲۱	حکمت شماره ۴: «قری و صبور باش»
۲۷	حکمت شماره ۵: «ایش دانش و اندیشه»
۳۱	حکمت شماره ۶: «ارزان را نداری، خوشرویی و شکیمی»
۳۵	حکمت شماره ۷: «ایشان انصاف و آخرت‌گرایی»
۳۸	حکمت شماره ۸: «شگفتی‌های خلقت انسان»
۴۱	حکمت شماره ۹: «شناخت ره آبرو، مال و ادبار دنیا»
۴۳	حکمت شماره ۱۰: «روش زندگی با مردم»
۴۴	حکمت شماره ۱۱: «روش برخورد با دشمن»
۴۶	حکمت شماره ۱۲: «آیین دوست‌یابی»
۴۸	حکمت شماره ۱۳: «عدم ناسپاسی»
۵۰	حکمت شماره ۱۴: «روش برخورد با خویشاوندان»
۵۲	حکمت شماره ۱۵: «روش برخورد با فریب‌خوردگان»
۵۴	حکمت شماره ۱۶: «شناخت جایگاه جبر و اختیار»
۵۶	حکمت شماره ۱۷: «سیمایتان را برای جبهه جوان کنید»
۵۸	حکمت شماره ۱۸: «ره آورد شوم فرار از جنگ»

- حکمت شماره ۱۹: «ره آورد شوم هواپرستی»..... ۶۰
- حکمت شماره ۲۰: «روش برخورد با جوانمردان»..... ۶۲
- حکمت شماره ۲۱: «فرصتها را غنیمت شمرد»..... ۶۴
- حکمت شماره ۲۲: «روش گرفتن حق»..... ۶۸
- حکمت شماره ۲۳: «ضرورت عمل گرایی»..... ۶۹
- حکمت شماره ۲۴: «روش یاری کردن مردم»..... ۷۱
- حکمت شماره ۲۵: «ترس از خدا در فزونی نعمت‌ها»..... ۷۳
- حکمت شماره ۲۶: «رفتار شناسی (و نقش روحیات در تن آدمی)»..... ۷۶
- حکمت شماره ۲۷: «روش درمان دردها»..... ۷۸
- حکمت شماره ۲۸: «برتری پارسایی»..... ۸۰
- حکمت شماره ۲۹: «ضرورت ادب و اراد»..... ۸۲
- حکمت شماره ۳۰: «خدا بسیار بخشاینده است»..... ۸۳
- حکمت شماره ۳۱: «پایه‌های ایمان، کبر و شک»..... ۸۴
- حکمت شماره ۳۲: «زشتی و زیبایی پدیده آدم است»..... ۹۰
- حکمت شماره ۳۳: «تدبیر و بخشندگی»..... ۹۲
- حکمت شماره ۳۴: «چشمداشت، ضد ارزش است»..... ۹۳
- حکمت شماره ۳۵: «آبروی دیگران را پاس دارید»..... ۹۴
- حکمت شماره ۳۶: «آرزوهای دست نیافتنی»..... ۹۵
- حکمت شماره ۳۷: «به شخصیت خود احترام گذارید»..... ۹۶
- حکمت شماره ۳۸: «چهار فضیلت اخلاقی»..... ۹۸
- حکمت شماره ۳۹: «شناخت اولویتهای»..... ۱۰۵
- حکمت شماره ۴۰: «زبان در پناه قلب»..... ۱۰۶
- کتابنامه..... ۱۰۷

مقدمه

نهج البلاغه به عنوان یکی از متون اساسی دینی، حکومتی و زمامداری از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده و توصیه های حکیمانه اخلاقی و رفتاری آن جهت تحقیق در مبانی نظری و عملی سیاست و حکومت اسلامی مورد توجه می باشد. نهج البلاغه در میان عالمان شیعی و سنی و حتی دانشمندان غیرمسلمان جایگاه خاص دارد و هر یک به گونه ای شگفتی خود را در این باره بیان کرده اند. انجماء سید رضی (قدس سره) در مقدمه ی نهج البلاغه می نویسد: امام علی (علیه السلام) در میان تمام گذشتگانی که سخنی از آنها به جا مانده، تنها فردی است به آخرین مرحله بصاحت و بلاغت رسیده و گفتار او اقیانوسی است بیکران، که سخن هیچ بلیغی به پایه آن نخواهد رسید.^۱

مقام معظم رهبری (حفظه الله) در اهمیت نهج البلاغه می فرماید:

«نهج البلاغه مانند گفته های حکیمی نیست که در از غوغای زندگی و فارغ از واقعیتها و مسایل گوناگونی که در یک جامعه ممکن است مطرح باشد، می نشیند و معارف اسلامی را بیان می کند؛ بلکه سخنان اندیشمندی است که بار مسئولیت اداره ی یک جامعه ی عظیم را بر دوش خود احساس می کند و دانای دین و بصیر به همه ی معارف اسلامی و قرآنی است و با دلی مالا مال از

۱- نهج البلاغه، ترجمه دشتی، ص ۲۸.

معرفت و روحی بزرگ و در مقامی پر مسؤولیت، با مردم رو به رو می شود، با آنها حرف می زند، و به سؤالات و استفسارات آنها پاسخ می دهد. این است زمینه و موقعیت صدور نهج البلاغه.^۱

با توجه به فرمایشات امامان معصوم علیهم السلام مبنی بر ثواب حفظ کردن چهل حدیث^۲ و نظر به اهمیت نهج البلاغه، واحد پژوهش مدرسه علمیه حضرت

۱- بیان مقام معظم رهبری در کنگره چهارم نهج البلاغه، ۱۳۶۳.

۲ - رسول اکرم ﷺ فرماید: «مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فقيهًا عالمًا» «از امت من هر کس که چهل حدیث حفظ داشته باشد، خداوند او را در روز رستاخیز فقیه و عالم برانگیزد.» (کنز العمال، حدیث ۲۸۸)، «مَنْ حَفِظَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا يَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ الدَّارَ الْآخِرَةَ، حَقَّقَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا» «هر کس از امت من چهل حدیث به خاطر خداوند عز و جل و آخرت حفظ کند، خداوند در روز رستاخیز او را با پیامبران و صدیقان و شهیدان و صالحان محشور فرماید و چه نیکو همدمانی هستند اینان.» (الخصال، ص ۵۴۳). «مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا يَنْتَفِعُونَ بِهَا فِي أَمْرِ دِينِهِمْ، بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَتَبَّعَهَا عَالِمًا.» «کسی که برای امت من چهل حدیث حفظ کند که در کار دینشان از آنها بهره مند شوند، خداوند در روز رستاخیز او را فقیه و عالم برانگیزد.» (بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۵۶).

امام جعفر صادق علیه السلام فرمود: «مَنْ حَفِظَ مِنْ شِيعَتِنَا أَرْبَعِينَ حَدِيثًا بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَيْنَا عَالِمًا فَقِيهَا وَلَمْ يُعَذِّبْهُ». «هرکس از شیعیان ما چهل حدیث را حفظ کند - و به آن عالم عمل نماید - خداوند او را دانشمندی فقیه در قیامت محشور می گرداند و عذاب نمی شود.» (امالی صدوق، ص ۲۵۳). همچنین می فرماید: «مَنْ حَفِظَ عَنَّا أَرْبَعِينَ حَدِيثًا مِنْ أَحَادِيثِنَا فِي الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ، بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهَا عَالِمًا وَلَمْ يُعَذِّبْهُ». «هرکس چهل حدیث از احادیث ما را درباره حلال و حرام حفظ کند، خداوند او را در روز قیامت فقیه و عالم برانگیزد و عذابش نکند.» (الخصال، ص ۵۴۲).

خدیدجه علیه السلام مجموعه سخنرانی های مدیر محترم مدرسه سرکار خانم بیک خورمیزی (نیک) را با عنوان چهل حکمت نهج البلاغه تدوین نموده است. هدف از پرداختن به این موضوع، کاربردی کردن کلمات و قصار حکیمانه امیرالمؤمنین علی علیه السلام در زندگی امروزی است چرا که بهره مندی از کلام حضرت علی علیه السلام برای همه زمان ها و همه انسان ها مفید و ضروری است.

و من الله التوفیق

• احد پژوهش مدرسه علمیه حضرت خدیجه علیه السلام - پاییز ۱۳۹۷